

Elämänmeno

Koskenpäällä otettiin viikonloppuna koirista mittaa – Hirvikoirien omistajilla yksi huoli on ylitse muiden: ”Varmasti on sen jälkeen kynnyks päästää koira metsälle samalle alueelle”

Suur-Jämsän Haukut houkutteli paikalle kilpailijoita Norjaa myöten.

Harmaa norjanhirvikoira Valtti, oikeammin Lazutiinan Volbeat, oli yksi kilpailun jämsäläisistä osallistujista. Kotikenttätua sillä ei ollut, sillä koiran ohjaaja Tiina Kuusinen veti aamun arvonnassa lapun, joka vei kaksikon Jyväskylän toiselle puolelle Kuikkaan. Valtti jäi tällä kertaa hakupisteille. KUVA: SUSANNA TIKKANEN

Susanna Tikkanen

16:00

Hirvimäessä, muutaman kilometrin päässä Koskenpäältä, oli lauantaiamuna rauhallista. Itse asiassa hiljaisuuden rikkoi vain viereisestä metsästä kuulunut koiran haukku. Juuri sitä tänne oli tultu kuuntelemaankin.

Haukkuja oli jämtlanninpystykorva Udo – virallisemmin Perkauden Udo – joka oli päässyt omimpaan elementtiinsä. Se oli jäljittänyt hirven, jota se nyt piti paikoillaan haukullaan, vähän samaan tapaan kuin paimenkoira paimentaa lampaita.

Udo oli yksi Jämsän seudun pystykorvat ry:n järjestämien Suur-Jämsän Haukkujen 34 kilpailijasta. Seuran ohjelmassa on vuosittain hyvinkin 40 kisaa, mutta tällä nimellä ja tähän aikaan kaudesta sellaiset järjestettiin nyt ensimmäistä kertaa. Kisakutsua oli kuultu hyvin, sillä mukana oli harmaita norjanhirkikoiria, jämtlanninpystykorvia, karjalankarhukoiria ja laikoja paitsi lähiseudulta, myös muualta Suomesta ja aina Norjaa myöten.

Ulkona oli vielä pimeää, kun koirien ohjaajat ja tuomaristo kokoontui Porkkalan kylätalolle ennen varsinaisen kilpailun alkua. Päivän kulusta kertoivat (vasemmalta) Timo Rauhala, Jere Luostarinen ja Janne Rantanen. KUVA: REETTA AALTONEN

Päivä oli aloitettu jo aamuviideltä, jolloin koirat, ohjaajat ja tuomarit olivat kokoontuneet Porkkalan kylätalolle aamiaiselle ja käymään vielä läpi sääntöjä ja kilpailun kulkua. Samalla jokaiselle koirille oli arvottu oma, noin 5 000 hehtaarin suuruinen kilpailualue. Niitä oli tässä kisassa sijoitettu laajalle alueelle Äänekosken ja Oriveden välille.

Udolla ja sen omistajalla **Topi Vuokilalla** oli ollut tuuria, sillä arpaonni oli antanut heille yhden kilpailukeskusta lähimmästä alueista. Oli kaksikko saanut silti oman osansa myös ajamisesta, sillä he olivat saapuneet paikalle Oulusta.

Kun Udo-koira oli hommissa metsässä, oli Topi Vuokilalla aikaa miettiä laavupaikalla kisan tulevia strategioita. KUVA: SUSANNA TIKKANEN

Tuurillakin on merkitystä

Hirvenhaukkukokeessa koiralla on käytännössä viisi tuntia aikaa löytää hirvi ja kun se on löytynyt, toiset viisi tuntia aikaa työskennellä sillä, kuten touhua näissä piireissä kutsutaan. Työskentelyn aikana koira testaa yhteydenotoilla, pakenevan hirven seuraamisella ja uusintahaukuilla.

Udoa tuomaroineilla Markku Kanervalla ja Rauno Leinosella sekä Janne Rantasella oli aamupäivällä aikaa istua laavulla nokipannukahvilla, niin kuin asiaan kuuluu. Koiran edesottamuksia käytiin läpi varsin perusteellisesti, ja sen arviointiperusteet todettiin oikeiksi. KUVA: SUSANNA TIKKANEN

Koiran ja ohjaajan lisäksi maastoon lähtee kaksi tuomaria, jotka arvioivat koiran toimia tarkasti. Kaikilla koirilla on tutkapanta, jonka avulla niiden liikkumista metsässä voidaan seurata kännykkäsovelluksesta reaaliajassa. Pisteitä annetaan esimerkiksi siitä, miten kaukaa ja tehokkaasti koira löytää hirven, miten hakee hirveä ja miten toimi sen kanssa. Maksimipistemäärä on 100.

Niinkin voi käydä, ettei koira löydä hirveä ollenkaan.

Timo Rauhala on pitkän linjan hirvikoiraharrastaja. KUVA: SUSANNA TIKKANEN

”Sitten ei auta kuin pakata koira autoon ja palata koepaikalle, ja koira saa vain hakupisteet. Mitä pidemmälle päivä etenee ja korkeammalle lämpötila nousee, sen epätodennäköisempää hirven jäljille pääsy alkaa olla”, näissä kisoissa ylituomarin tehtäviä harjoitellut **Janne Rantanen** kertoi.

Totta kai kilpailuista haetaan menestystä, mutta vielä tärkeämpää on niistä saatu kasvatuksellinen ja jalostuksellinen tieto.

”Lopulta kuitenkin hirvi määrittää, miten kisassa käy. Tuuriakin tarvitaan”, kilpailun ylituomari **Timo Rauhala** totesi.

Metsään jäänyt koira vie unet

Kymmenen aikoihin aamulla alle puolet kisan koirista oli päässyt hirven jäljille. Udolla oli sen sijaan meneillään jo aamun toinen uusintahaukku.

Topi Vuokila odotteli puolen tunnin täyttymistä noin 700 metrin päässä koirastaan korpilahtelaisen metsästysseuran, Erä-Etsijöiden, laavulla ja pohdiskeli, millä konstilla Udon saisi tällä kertaa ottamaan yhteyttä isäntäänsä.

Tomi Vuokilan kännykkä ei löytänyt Hirvimaellä kenttää, mutta hän oli varautunut siihen nappaamalla mukaansa gps-paikantimen. Siitäkin pystyi seuraamaan, mitä ja missä oma koira oli parhaillaan tekemässä. KUVA: SUSANNA TIKKANEN

Hän muistelee, että parhaimmillaan hän on saanut 3-vuotiaan koiransa haukulta pois ja takaisin 400 metrin päästä.

”Mutta silloin se vasta opiskeli elämää, eikä me vielä tunnettu toisiamme. Tänä aamuna se tuli 50 metristä kymmeneen käymään ja kääntymään. Kävi vain naljailemassa. Vaan kun rupeaa väsy painamaan, niin alkaa makkarakin maistua”, Vuokila veisteli.

Useimmilla harrastajilla on kokemuksia tilanteista, joissa koira ei ole suostunut päättämään haukkua ja se on jäänyt yöksi metsään. Tutkapannan tippuminen koiran kaulasta on saattanut johtaa vuorokausien mittaiseen etsintäoperaatioon.

”Jos menee maate ja tietää, että koira on vielä metsässä, niin täytyy kyllä olla todella hyvähermoinen kaveri, että pystyy nukkumaan hyvin”, Rauhala totesi.

Sudet huolena

Yksi syy unettomuuteen ovat sudet. Niistä tehdyt havainnot vaikuttivat ratkaisevasti myös lauantain kisojen aluevalintoihin. Viimeiset paikkamuutokset tehtiin kilpailua edeltävänä päivänä, jotta koirat saattoi päästää metsälle suht’ turvallisesti mielin.

”Aika hyvin tieto susien liikkeistä kulkee eteenpäin. Pantasusista on tarjolla jonkin verran virallistakin tietoa, mutta muu tulee puskaradiosta, näköhavainnoista ja riistakameroista”, Rauhala sanoi.

Hirvikoirapiireissä käytännössä jokainen tietää jonkun, jonka koira on joutunut metsällä suden suuhun. Joka vuosi näin käy monelle koiralle.

”Nämä ovat isoja asioita, kun koiran kanssa on tehty yhdessä paljon töitä ja se on paras kaveri ja perheenjäsen”, Rantanen pohti.

Tommi Eskelinen oli tullut Suur-Jämsän Haukkuihin Oulun kupeesta Muhokselta. Syksyllä 3 vuotta täyttävä jämtlanninpystykorva Oskulan Saku, kavereiden kesken Pörri, on kaksoisvalio ja yksi tämän vuoden jalostustarkastetuista uroksista. Kisassa sen pistesaalis 84 oikeutti viidenteen sijaan. Eskelisen mukaan sudet puhuttavat koiraharrastajia myös Pohjois-Pohjanmaalla. Omassa kotikunnassa sudet ovat tappaneet vuoden aikana pahimmillaan useita koiria, ja turvallisia harjoitusalueita sieltä löytyy tätä nykyä enää yksi. KUVA: SUSANNA TIKKANEN

Antti ja Hanna-Reetta Ranta-Nilkku olivat tulleet Jämsään Äänekoskelta. Pariskunnan oma kasvatti, 12-vuotias Porttivahin Hilla oli vasta toisessa kilpailussaan. Edellisen syksyn saaliina oli ykkönen 75 karkkisteellä, mutta nyt Konnevedellä hirviä etsinyt Hilla jäi hakupisteille. KUVA: SUSANNA TIKKANEN

Koiraharrastajien tuntuma on, että viimeisten puolenkymmenen vuoden aikana susikanta on kasvanut selvästi. Virallisten susikanta-arvioiden pienuus ihmetyttää, mutta harva haluaa lähteä purkamaan aiheeseen liittyviä ajatuksiaan omalla nimellä ja naamalla. Jo pelkkä metsästysharrastus herättää tietyissä piireissä jyrkkiä mielipiteitä, mutta jonkinlainen kannanotto susitilanteeseen voi johtaa varsin perusteelliseen lynkkaukseen.

Miesten mukaan ei ole kyse siitä, etteikö susi kuuluisi Suomen luontoon. Kuuluu se, mutta kuinka paljon niitä pitää siellä olla, on toinen kysymys. Ihmisten ilmoille ne eivät kuulu.

”Luonto-ohjelmissa susi usein inhimillistetään, mutta kun susikanta kasvaa tarpeeksi isoksi eikä sitä saa metsästää, alkaa lampaita ja metsästyskoiria kuolla”, Rantanen mietti.

Vaikka hirvikoiraharrastus on toisaalta vetänyt mukaan paljon uusia ja nuoria harrastajia, on osa pitkän linjan koiraihmisistä lyönyt hanskat tiskiin nimenomaan susien vuoksi. Jotkut ovat luopuneet koirista kokonaan, osa päättänyt olla päästämättä omia lemmikkejään hirvimetsälle. Hirvenmetsästyksen kannalta se on huono juttu, sillä koirat ovat sen oleellinen osa.

”Nämä koirat on jalostettu käymään metsällä ja kulkemaan hirvien perässä. Jos sitä ei voi tehdä, niin ei niitä enää myöskään oteta niin paljon. Kun susi on joskus syönyt joltain koiran, niin varmasti on sen jälkeen kynnyksensä päästä koiraa metsälle samalle alueelle”, sanoo Rauhala.

Voitto heltisi 91,5 pisteellä

Tuomareiden aamupäivä oli rauhallinen, sillä varsinainen urakka alkoi vasta iltapäivällä, kun kilpailijat alkoivat yksi toisensa jälkeen palata kylätalon kisakeskukseen. Päivälle kertyi lopulta pituutta selvästi yli ympäröyöreen, sillä koe päättyi virallisesti vasta iltakahdeksan jälkeen. Tulokset julkaistiin kello 21.15.

Osalle kilpailijoista se merkitsi melkoista odotusta, sillä jo kolmen aikoihin iltapäivällä kylätalolla kävi melkoinen kuhina.

Udo nappasi kisassa lopulta 83 pistettä, mikä toi kilpailussa seitsemännen sijan. Edellisessä kisassaan viikkoa aiemmin Udo oli jäänyt 60 pisteeseen, joten kunto alkoi taas olla kohdillaan.

Kisan voitto meni parkanolaisten **Satu Nevanperän** ja **Toni Nevanperän** omistamalle Rumalankankaan Minnille pisteillä 91,50. Luhankalaisen **Markku Olkkosen** Hörhänkorven Nopsa sijoittui toiseksi 90,50 pisteellä ollen vsp:n paras koira. Sama pistemäärä mutta häviö haukkuajassa toi Tamperelaisen **Martta Smuran** Kruunukorven Rockylle kisan kolmannen sijan.

